

Združenie sudcov Slovenska

**Žiadosť Zduženia sudcov Slovenska
o stanovisko a pomoc adresovaná Európskej asociácii sudcov**

Vážený pán prezident,

obraciam sa na Vás so žiadosťou o zaujatie stanoviska k schváleným novelám zákonov prijatých v Slovenskej republike, ktoré vážnym spôsobom zasahujú do nezávislosti sudcov a súdnej moci na Slovensku. Ide o:

Zákon, ktorým sa mení zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch a zákon č. 575/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 120/1993 Z.z o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľ'ov Slovenskej republiky.

Tieto neprípustne obmedzujú právomoci Súdnej rady Slovenskej republiky v prospech ministra spravodlivosti v takých veciach, ako sú nominácia, výber, kariérny postup a hodnotenie a vzdelávanie sudcov a súdnych úradníkov a disciplinárne konania a zaviedli podstatné zníženie platu sudcu.

Od roku 1989, resp. od roku 1993 (vznik samostatnej Slovenskej republiky) sa postupne justičný systém v Slovenskej republike približoval k európskym štandardom, najmä pokiaľ ide nezávislosť sudcov a súdnej moci od moci zákonodarnej a výkonnej. Boli vytvorené sudcovské rady na všetkých stupňoch súdov, ako orgány samosprávy súdnictva a najmä bola v roku 2002 vytvorená Súdna rada SR. Postupne boli rozširované jej právomoci, vytvorila sa samostatná rozpočtová kapitola najvyššieho súdu a bola zriadená Justičná akadémia. To vytvorilo reálne predpoklady na postupný prechod ďalších a ďalších právomocí v oblasti riadenia a správy justície z ministra spravodlivosti na orgány súdnej samosprávy, resp. súdnu radu. Vyvrcholením bolo predloženie noviel viacerých zákonov v roku 2009, ktoré sa týkali organizácie súdov, právomocí súdnej rady a postavenia sudcov. Tieto riešili komplexne prechod právomocí ministra spravodlivosti v otázkach personálnych, materiálne technických, finančných aj administratívnych na súdnu radu. Návrhy boli predložené na rokovanie parlamentu, politická vôľa na ich prijatie sa však nenašla (pred voľbami).

Po parlamentných voľbách v júni 2010 sa začala zo strany vlády široká kampaň namierená proti sudcom a súdom s poukazovaním na katastrofálny stav v slovenskej justícii. Stalo sa tak napriek tomu, že podľa štatistických údajov o stave agendy na jednotlivých súdoch sa rýchlosť súdnych konaní zlepšila a došlo k podstatnému zníženiu počtu reštančných vecí¹. Táto situácia, podľa názoru vlády katastrofálna, vyvolala potrebu okamžitých ráznych krokov zo strany exekutívy², ktoré majú viesť k väčšej transparentnosti

¹ Napr. na najvyššom súde bolo len v roku 2010 vybavených celkom 7 600 vecí v agende trestnej, civilnej, obchodnej a administratívnej, pričom počet vecí starších ako jeden rok sa znížil na historické minimum, aj z nich podstatnú časť tvoria veci, v ktorých boli konania prerušené z dôvodu polozenia predbežných otázok na Súdny dvor Európskej únie. Napriek tomu sa v tlači veľmi často objavujú reálnymi argumentmi nepodložené vyjadrenia politikov o tom, že justícia je nefunkčná a preto sú potrebné rázne kroky zo strany vlády, ktoré jej správne fungovanie zabezpečia (viď bod 31. a 32. a pozn. č. 10).

² citáty z programového vyhlásenia vlády SR

a nezávislosti sudcov a súdnej moci. Vyvrcholila vypracovaním vládnych návrhov noviel statusových zákonov sudcov bez akejkolvek spolupráce so súdnou radou, s orgánmi súdnej samosprávy a stavovských organizácií sudcov o potrebe takejto novej úpravy.

V rámci legislatívneho procesu bol vytvorený minimálny časový priestor na možnosť vypracovania odborných pripomienok. Napriek týmto prekážkam sa k uvedeným návrhom kriticky a podrobne vyjadrilo Združenie sudcov Slovenska ale aj plénum najvyššieho súdu, súdna rada, akadémia, sudcovské rady, sudcovia okresných a krajských súdov a Generálna prokuratúra SR. Ich pripomienky upozorňujúce na nesúlad navrhovanej právnej úpravy nielen s ústavou, ale aj medzinárodnými dokumentmi ministerstvo nezohľadnilo. Vláda zákony bez zmeny predložila do parlamentu, ktorý ich v decembri 2010 schválil. O protiústavnosti zákona o súdnej rade a sudcoch svedčí aj tá skutočnosť, že prezident republiky využijúc svoje právo veta podľa čl. 102 ods. 1 písm. o) ústavy vrátil obidva návrhy zákonov o Súdnej rade a o sudcoch do parlamentu s návrhom, aby ich parlament neprijal ako celok. Návrh zákona o sudcoch však bol prijatý v nezmenenej podobe, posunula sa len účinnosť zákona od 1. mája 2011. Zákon dotýkajúci sa platov sudcov bol schválený bez zohľadnenia pripomienok

Najväznejšie zásahy

Zákon, ktorým sa mení zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry, zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch a zákon č. 575/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh“) podstatným spôsobom zasiahol do nezávislosti sudcov a súdnej moci najmä v týchto oblastiach:

Výber, nominácia a kariérny postup sudcov

Podľa doterajšej právnej úpravy sa voľné miesto sudcu na okresnom súde obsadzovalo bez výberového konania justičným čakatel'om, alebo na základe výberového konania, na ktorom sa mohol zúčastniť ten, kto spĺňal predpoklady na vymenovanie za sudcu. Výberové konanie uskutočňovala päťčlenná výberová komisia zložená z troch členov volených sudcovskou a súdnou radou, jedného menovaného ministrom a piaty člen bol predseda súdu pre ktorý bolo určené voľné miesto sudcu, alebo ním poverený sudca. Podobné zloženie výberovej komisie bolo aj pre výberové konania na predsedu senátu, resp. pri postupe sudcu na súd vyššieho stupňa.

...Súčasná situácia v justícii, nízka úroveň vymožitelnosti práva, stav korupcie a klientelizmu, ako aj spôsob a metódy vládnutia vytvorili na Slovensku atmosféru všeobecnej nedôvery voči štátnym inštitúciám, súdom a sudcom a právnemu štátu.

...Obnovenie dôvery v spravodlivosť, v štát a jeho inštitúcie vyžaduje zmenu vo faktickom fungovaní štátnych inštitúcií. ...Vláda chce obnoviť dôveru občanov v právny štát. ...Vláda má preto záujem na dlhodobej udržateľnosti zmien v justícii a bude sa usilovať získať širšiu spoločenskú podporu pre svoje návrhy a opatrenia v tejto oblasti... Vláda preto navrhne a zrealizuje zmeny v systéme správy justičných orgánov, ...vláda SR prehodnotí aj druhy, výšku a spôsob poskytovania platových náležitostí sudcov... vláda SR presadí, aby členmi Súdnej rady SR ani členmi orgánov sudcovskej samosprávy nemohli byť **predsedovia a podpredsedovia súdov ako predstavitelia výkonnej moci na súdoch**...s cieľom otvorenia neprímerane uzatvoreného súdneho systému bude vláda presadzovať do Súdnej rady aj kandidátov, ktorí nie sú sudcami...vláda navrhne ústavnú zmenu, aby členmi Súdnej rady mohli byť aj neprávnici...vláda navrhne zmenu predpisov o disciplinárnom konaní voči sudcom a zmenu vytvárania disciplinárnych senátov systémom náhodného výberu ad hoc zvlášť pre každé disciplinárne konanie.

...Vláda navrhne prechod správy rozpočtovej kapitoly Najvyššieho súdu a Súdnej rady, ako aj Generálnej prokuratúry SR pod správu Ministerstva spravodlivosti SR... Vláda SR navrhne zákonný mechanizmus výberových konaní a tvorby výberových komisií, ktorý zabezpečí výber najkvalitnejších uchádzačov, vrátane predsedov súdov a pre všetkých uchádzačov rovnosť šancí.

...V záujme prelomenia neprímeranej uzatvorenosti justície väčšinu členov výberových komisií nebudú menovať justičné inštitúcie.

...Vláda SR navrhne právnu úpravu, ktorou vytvorí podmienky pre transparentné vymenovanie **predsedov a podpredsedov súdov, ktorí reprezentujú výkonnú moc na súde**, tak, aby bolo zabezpečené efektívne fungovanie a spravovanie súdov

Podľa navrhovanej právnej úpravy sa inštitút justičného čakateľa zrušuje s okamžitou platnosťou. Tento krok považujeme za neústavný a v rozpore s historickými tradíciami, podľa ktorých sa inštitút justičného čakateľa, osvedčil. Výberové konanie bude verejné, prihlášky všetkých uchádzačov s ich životopismi a motivačnými listami musia byť zverejnené a uchádzači tiež musia predložiť zoznam im blízkych osôb, ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov, ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva, alebo členmi výberových komisií v rozsahu meno, priezvisko, funkčné zaradenie a označenie inštitúcie, ktorý sa taktiež musí zverejniť. Každý môže vzniesť voči uchádzačovi o sudcovské miesto výhrady, ktoré posúdi výberová komisia. Výberová komisia má byť vybraná z databázy kandidátov na členov komisie vždy po vyhlásení výberového konania tak, aby jeden člen bol z kandidátov zvolených parlamentom, dvaja z kandidátov vymenovaných ministrom, jeden z kandidátov zvolených súdnou radou a jeden zvolený sudcovskou radou súdu, na ktorom sa voľné miesto obsadzuje. Nikde v zákone však nie je určené, na aké obdobie je vytvorená databáza kandidátov na členov výberových komisií. Naopak, v prechodných ustanoveniach sa uvádza, že pokiaľ nebudú zvolení, alebo vymenovaní kandidáti na členov výberových komisií, vymenuje týchto minister.

Podobné zásady platia aj pre výberové komisie pre výberové konania na predsedov súdov a pri kariérom postupe sudcov na súdy vyššieho stupňa, pričom zákon prikazuje aj členom súdnej rady zvoliť takých kandidátov, ktorí pôsobia v sektore vysokých škôl, resp. v treťom sektore (NGO), čím dochádza k závažnému obmedzeniu kompetencií súdnej rady, ktorá doteraz *ad hoc* priamo nominovala do každej výberovej komisie svojho zástupcu.

Myslíme si, že takáto právna úprava absolútne popiera zásady nezávislosti jednotlivých sudcov a súdnej moci ako celku a je v priamom rozpore s čl. 46 Odporúčania CM/Rec(2010)12, keďže je zjavné, že väčšina členov výberových komisií nebude volená sudcami, ani orgánmi sudcovskej samosprávy, ale naopak, nominovaná exekutívou.

Uverejňovanie životopisov a zoznamov blízkych osôb kandidátov na funkciu sudcu považujeme za neprípustný zásah do súkromia uchádzačov a ich blízkych a rovnako potom za možnú diskrimináciu uchádzačov a ovplyvňovanie členov výberových komisií či už v pozitívnom, alebo v negatívnom zmysle. Navyše, účasť verejnosti na výberovom konaní, ako aj na odbornej justičnej skúške je nevhodná až rušivá a pri zložení komisie, ako aj podrobných záznamoch, ktoré sa vedú o priebehu výberového konania a justičnej skúšky, je účasť verejnosti zbytočná, nakoľko nemôže žiadnym spôsobom zabezpečiť zvýšenie úrovne výberových konaní a justičných skúšok.³;

³ Čl. I návrhu

§ 28 (1) Každé voľné miesto sudcu určené ministrom podľa osobitného predpisu sa obsadzuje na základe výberového konania, ak sa neobsadzuje preložením sudcu na súd toho istého stupňa podľa § 14 ods. 1.

(5) Výberové konanie je verejné. Výberové konanie administratívne a organizačne zabezpečuje predseda súdu, ktorý ho vyhlásil. Predseda súdu je povinný vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na výberovom konaní. Ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o zasadnutie väčší záujem, je predseda súdu povinný uskutočniť výberové konanie vo vhodnej miestnosti s prihliadnutím na rozsah predpokladaného záujmu i možnosti.

(6) Predseda súdu je povinný zabezpečiť zverejnenie všetkých žiadostí o zaradenie do výberového konania, profesionálnych životopisov uchádzačov a ich motivačných listov na webovom sídle ministerstva, a to aspoň 30 dní pred konaním výberového konania. Do 20 dní od zverejnenia žiadostí podľa predchádzajúcej vety môže každý vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom; ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada. Predseda súdu ďalej na webovom sídle ministerstva zabezpečí zverejnenie termínu a miesta výberového konania a zoznamu členov výberovej komisie, a to aspoň 15 dní pred jeho konaním.

(7) Uchádzač je povinný spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania preložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb,^{7a)} ktoré sú sudcami, zamestnancami súdov, ministerstva vrátane rozpočtových alebo príspevkových organizácií v pôsobnosti ministerstva alebo členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno, priezvisko, funkčné zaradenie a označenie inštitúcie. Vyhlásenie sa zverejní spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania.

§ 29(1) Výberové konanie podľa § 28 ods. 1 uskutočňuje päťčlenná výberová komisia. Členov výberovej komisie vymenuje predseda súdu z databázy kandidátov na členov výberovej komisie vždy po vyhlásení výberového konania, a to tak, aby jeden člen bol z kandidátov zvolených národnou radou, jeden člen z kandidátov zvolených súdnou radou a dvaja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom. Jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť predsedu súdu sudcovská rada súdu, na ktorom sa voľné miest obsadzuje.

Disciplinárne konania

Podľa doterajšej právnej úpravy mohol podať návrh na začatie disciplinárneho konania voči konkrétnemu sudcovi minister, verejný ochranca práv, súdna rada, predseda súdu a sudcovská rada príslušného súdu.

(2) Na účely vytvorenia databázy kandidátov na členov výberovej komisie národná rada a súdna rada volia aspoň po dvoch kandidátoch a minister vymenúva aspoň štyroch kandidátov; databáza sa zverejňuje na webovom sídle národnej rady, súdnej rady a ministerstva.

(3) Za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady pre nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa § 28 ods. 4 a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.

(4) Členovia výberovej komisie volia spomedzi seba predsedu výberovej komisie. Výberová komisia je uznášaniaschopná, ak sa na hlasovaní zúčastnia aspoň štyria jej členovia. Jej rozhodnutie je platné, ak zaň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jej členov.

§ 151q Prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 29 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 28. februára 2011; ak nie sú najneskôr do 28. februára 2011 zvolení, vymenuje ich minister.

Čl. V návrhu,

§ 14a(1) Skúška (justičná) je verejná. Akadémia zverejní na účel informovania verejnosti na svojom webovom sídle aspoň 30 dní pred konaním skúšky termín a miesto jej konania.

(2) Riaditeľ je povinný vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na skúške. Ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o účasť väčší záujem, je riaditeľ povinný uskutočniť skúšku vo vhodnej miestnosti s prihliadnutím na rozsah predpokladaného záujmu i možnosti.

§ 37(5) Výberové konanie uskutočňuje päťčlenná výberová komisia. Členov výberovej komisie vymenuje minister z databázy kandidátov na členov výberovej komisie vždy po vyhlásení výberového konania, a to tak aby jeden člen bol z kandidátov zvolených súdnou radou a traja členovia z kandidátov vymenovaných ministrom. Jedného člena výberovej komisie zvolí na žiadosť ministra sudcovská rada súdu, na ktorom sa funkcia predsedu obsadzuje. Na účely vytvorenia databázy kandidátov na členov výberovej komisie súdna rada volí aspoň dvoch kandidátov a minister vymenúva aspoň šiestich kandidátov; databáza sa zverejňuje na webovom sídle súdnej rady a ministerstva.“.

(6) Za kandidáta na člena výberovej komisie možno zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá má morálne a odborné predpoklady pre nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa odseku 4 a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.

(10) Ministerstvo zverejní na svojom webovom sídle aspoň 30 dní pred výberovým konaním všetky žiadosti o zaradenie do výberového konania, profesijné životopisy uchádzačov a ich motivačné listy. Do 20 dní od zverejnenia žiadostí podľa prvej vety môže každý vzniesť odôvodnené výhrady voči uchádzačom; ministerstvo ich spolu so žiadosťami predloží výberovej komisii. Výberová komisia môže požadovať vyjadrenie od dotknutých osôb, ktorých sa týka vznesená výhrada. Ministerstvo na svojom webovom sídle ďalej zverejní termín a miesto výberového konania a zoznam členov výberovej komisie a to aspoň 15 dní pred jeho konaním.“.

(11) Uchádzač je povinný spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania preložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie zoznam jemu blízkych osôb,¹⁰⁾ ktoré sú členmi výberovej komisie, a to v rozsahu meno a priezvisko. Vyhlásenie sa zverejní spolu so žiadosťou o zaradenie do výberového konania.

(12) Výberové konanie je verejné. Výberové konanie administratívne a organizačne zabezpečuje ministerstvo. Ministerstvo je povinné vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na výberovom konaní. Ak možno očakávať, že verejnosť prejaví o zasadnutie väčší záujem, je ministerstvo povinné uskutočniť výberové konanie vo vhodnej miestnosti s prihliadnutím na rozsah predpokladaného záujmu i možnosti.

§ 101c Prví kandidáti na členov výberových komisií podľa § 37 sa zvolia alebo vymenujú najneskôr do 28. februára 2011; ak nie sú najneskôr do 28. februára 2011 zvolení, vymenuje ich minister.

Podľa navrhovanej právnej úpravy už súdna rada nemôže takýto návrh podať, pričom v disciplinárnych konaniach začatých na návrh súdnej rady, ktoré nie sú právoplatne skončené k 31. decembru 2010 sa účastníkom konania stáva namiesto súdnej rady minister spravodlivosti.⁴;

Výchova a vzdelávanie sudcov

Okrem zrušenia inštitútu justičného čakateľa navrhovaná právna úprava zasahuje úplne nesystémovo a chaoticky aj do organizácie vzdelávania sudcov a to tak na počiatku ich kariéry, ako aj pri prehlbovaní a zvyšovaní ich kvalifikácie.

Zákomom bola od 1. januára 2004 zriadená Justičná akadémia, ktorá garantovala jednotné, koncepčné, systematické a ucelené vzdelávanie sudcov, prokurátorov, justičných čakateľov a čakateľov prokuratúry, ako aj vyšších súdnych úradníkov a na tomto poli dosahovala vynikajúce výsledky. Jej organizácia zabezpečovala, že funkčne mladí sudcovia, prokurátori, čakatelia a vyšší súdni úradníci boli okrem pedagógov školení aj skúsenými sudcami a prokurátormi nielen z domova, ale aj zo zahraničia a vzdelávanie sa uskutočňovalo na základe ročných študijných plánov schvaľovaných Radou akadémie, zloženej z piatich sudcov volených súdnou radou a piatich členov menovaných ministrom, z toho dvoch na návrh Generálneho prokurátora.

Justičná akadémia Slovenskej republiky bola temer úplne kompatibilná s Odporúčaním CM/Rec(2010)12 a spĺňala nároky, ktoré na vzdelávanie sudcov kladie dnešná doba a ktoré sformuloval CCJE v Opinion N°4.

Podľa návrhu sa vzdelávanie sudcov zveruje presne neurčeným tuzemským a zahraničným vzdelávacím inštitúciám a exkluzíva akadémie v tejto oblasti zanikla. Týmto spôsobom sa výchova a vzdelávanie sudcov dostáva absolútne mimo kontrolu súdnej moci a štátu, ktorý je v konečnom dôsledku povinný zabezpečiť jednotné a systematické vzdelávanie a výchovu sudcov a opätovne je ohrozená nezávislosť sudcov.⁵;

Odmeňovanie sudcov

Zákon č. 500/2010 Z.z. významným spôsobom zasahuje do systému odmeňovania sudcov podstatným znížením platu sudcu a zrušením odmien⁶, zákonom 385/2000 Z.z. v poklesne plat sudcu od 1. januára 2011 o viac ako 1/6 - inu.

Podľa súčasnej právnej úpravy sa plat sudcu odvíja od základného platu poslanca parlamentu⁷, ktorý sa od 1. januára 2011 znížil s poukazom na zlú ekonomickú situáciu v krajine. Už táto právna úprava je v rozpore

⁴ Čl. 1 návrhu

§ 151r V disciplinárnom konaní začatom na návrh súdnej rady, ktoré nie je právoplatne skončené k 31. decembru 2010, sa stáva účastníkom tohto konania namiesto súdnej rady od 1. januára 2011 minister.

⁵ Čl. 1 návrhu

§ 30 (7) sa vypúšťajú slová „organizované Justičnou akadémiou“.

§ 35 (2) Vzdelávanie sudcov **zabezpečujú tuzemské a zahraničné vzdelávacie inštitúcie**. Vzdelávanie sudcov sa vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok; počas ich trvania sudca nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov.

§ 36 (1) sa na konci pripájajú tieto slová: „prehlbovanie kvalifikácie sudcu sa zabezpečuje aj podľa § 35 ods. 2.“

§ 37 (1) sa na konci pripája táto veta: „Zvyšovanie kvalifikácie sudcu sa zabezpečuje aj podľa § 35 ods. 2.“.

⁶ Odmeny podľa § 65 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. boli vyplácané sudcom podľa súdnou radou schválených kritérií za inú než rozhodovaciu činnosť, predsedom súdu na návrh sudcovskej rady príslušného súdu, z ušetrených mzdových prostriedkov. Aj keď možno súhlasiť s tým, že v odmeňovaní sudcov nemá miesto pohyblivá zložka, jej zrušenie, ako historicky zaužívaného prvku, bez akejkoľvek kompenzácie, naopak, so súčasným znížením platu sudcu, je neprípustné.

⁷ § 66 (1) zákona č. 385/2000 Z. z. základným platom sudcu najvyššieho súdu a sudcu Špecializovaného trestného súdu je plat rovnajúci sa 1,3 násobku platu poslanca národnej rady mesačne, ktorý mu patrí od prvého dňa mesiaca, v ktorom bol na najvyšší súd alebo Špecializovaný trestný súd pridelený alebo preložený.

s Európskou chartou o štatúte sudcov, Odporúčaním CM/Rec(2010)12, čl. 53 až 55, ako aj Opinion CCJE N°1, keďže neochraňuje platy sudcov pred ich znižovaním a už vôbec nezabezpečuje ich nárast v súvislosti s nárastom životných nákladov.

Výška plátov sudcov je častou témou politických strán v boji o priazeň voličov a zostáva len otázkou politickej vôle, či bude táto úprava zneužitá v neprospech sudcov alebo nie. Príkladom z minulosti bolo zastavenie valorizácie plátov sudcov a opakované odkladanie účinnosti zákona o 14. plate sudcov, ktoré bolo napravené až rozhodnutím ústavného súdu PL. ÚS 12/05-116 zo 4. decembra 2007.

Navrhovaná právna úprava, ku ktorej sa negatívne vyjadrovalo aj ZSS, priamo znižuje plat sudcu bez akejkolvek náhrady a kompenzácie o 1/6.

Dehonestácia justície a sudcov

Ako už bolo spomenuté v súvislosti s prípravou predmetného návrhu prebiehala v médiách rozsiahla kampaň zo strany exekutívy namierená proti sudcom a justícií ako takej. Spochybňuje sa právo podať antidiskriminačnú žalobu za neoprávnený zásah do základného práva kohokoľvek, t. j. aj sudcu je v rozpore s Ústavou SR čl. 46 ako aj Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1. / PL US 17/08 z 20. 5. 2010 vo veci špeciálny sud a odmeňovanie sudcov/

Nepripustná kritika súdnych rozhodnutí, účelové komentáre vyjadrujúce pochybnosti o správnosti súdnych rozhodnutí, ako aj dehonestujúce až urážlivé vyjadrenia predstaviteľov výkonnej a zákonodarnej moci na adresu sudcov a justície ako takej, ktoré sú v rozpore s Odporúčaním CM/Rec(2010)12 čl. 6, čl. 18 a 19, sa stali na Slovensku súčasťou bežného života a v žiadnom prípade neprispievajú k zachovaniu autority, dôstojnosti a k udržaniu dôvery v súdny systém.⁸;

8

Minister vnútra Daniel Lipšic v rozhovore pre Hospodárske noviny 19. júl 2010:
...Pokiaľ viem, tak v prípade Duckého pokračuje trestné stíhanie, došlo k obnove konania a teraz už je záležitosť súdov, aby s vecou pohlí ďalej. Problém je, že najmä na Najvyššom súde v rámci odvolacích konaní prichádza niekedy k veľmi zvláštnym rozhodnutiam. Že boli zrušené veci v kauzách Yegorov, Okoličáni, Bielik, o tom si myslím, že je problém, s ktorým budeme musieť niečo urobiť.

Štátna tajomníčka ministerstva spravodlivosti Mária KOLÍKOVÁ pre denník Pravda 2. decembra 2010:
"Sudcovia sledujú jediný zámer, obohatiť sa legálnym spôsobom," komentovala štátna tajomníčka Mária Kolíková, ktorá považuje žaloby sudcov za "perverzné" a sudcovia podľa nej zneužívajú svoje postavenie a systém.

Štátna tajomníčka ministerstva spravodlivosti Mária KOLÍKOVÁ v hlavných správach Televíznej stanice TA 3, 21. decembra 2010
"Súdna moc sa naozaj zbláznila. Jedná sa o organizované, by som povedala obohacovanie sa na úkor občanov." "Je to naša povinnosť ako výkonnej moci urobiť všetko pre to, aby ak jedna moc sa nevie spratať do svojich koľají, aby sa do tých koľají vrátila." (komentár k tzv. antidiskriminačným žalobám podaným sudcami)

Minister zahraničných vecí Mikuláš Dzurinda na tlačovej konferencii 11. januára 2011 prezentoval svoj názor, že sudcovia a sudkyne, ktorí žiadajú od štátu vyše 70 miliónov eur pre údajnú diskrimináciu v súvislosti s platmi, sa správajú nemorálne. "Celú tému vnímam ako nemorálne požiadavky osobitne v čase, keď sa konfrontujeme s nepríjemnými časmi, teda, keď šetrí každý. Aj špičkoví právnici hovoria, že morálka je nad paragrafom a ja sa na to pozerám takýmito očami," reagoval na požiadavku sudcov a sudkýň. Dodal, že situácia len potvrdzuje diskvalifikáciu šéfa Najvyššieho súdu SR a Súdnej rady SR Štefana Harabina na post, ktorý zastáva. "A som presvedčený, že kolegyňa Žitňanská (ministerka spravodlivosti, pozn. TASR) príde s návrhmi, ako čeliť tomuto nemorálnemu správaniu," zdôraznil Dzurinda.

Premiérka Radičová (09.01.2011; www.tasr.sk; TASR) upozornila, že nezávislosť súdnictva negarantuje aj jeho funkčnosť, a preto sú nevyhnutné legislatívne zmeny. Vláda na budúci rok pripravuje 32 novelizácií, ktoré sa dotknú fungovania súdnictva a vymáhateľnosti práva. "Samotná nezávislosť, a je to dôkazom, negarantuje dostatočne to, že súdnictvo bude funkčné, pretože tú nezávislosť má, ale funkčné a dôveryhodné nie je," tvrdí Radičová.

Hovorca ministerstva spravodlivosti pre denník Sme o znížení plátov sudcov 12. januára 2011 povedal, že "Ide o kompromisné riešenie, ktoré nie je v rozpore s ústavou a nejde o zasahovanie do nezávislosti súdnej moci,".

Návrhy

Vzhľadom na to, že uvedené novely statusových zákonov sú v priamom rozpore s Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities, ENCJ Resolution of Budapest on Self-Governance for the Judiciary: Balancing Independence and Accountability - May 2008, European Charter on Statute for Judges, CCJE (2010)3 Magna Carta of Judges (fundamental principles), CCJE Opinion n° 1 (2001) on standards concerning the independence of the judiciary and the irremovability of judges, Opinion n° 4 (2003) on training for judges Opinion n°10 (2007) on „Council for the Judiciary in the service of society“, ako aj ďalšími medzinárodnými dokumentmi a ich účinnosťou došlo k vážnym zásahom do nezávislosti sudcov a súdnej moci na Slovensku. Nezávislosť súdnej moci od moci výkonnej je základným predpokladom právneho štátu a zárukou spravodlivého procesu pre jeho občanov. Žiadame Vás o vyjadrenie názoru, či uvedené zmeny statusových zákonov sú v súlade s medzinárodnými štandardmi týkajúcimi sa fungovania súdnej moci v demokratickom štáte, prípadne aj o poskytnutie praktickej pomoci („practical assistance“) pri rokovaní s predstaviteľmi výkonnej a zákonodarnej moci.

Vážený pán prezident, dovoľte mi na záver vyjadriť presvedčenie, že našu žiadosť Európska asociácia sudcov preskúma na zasadnutí E.A.J. v máji 2011 na Malte. Sme toho názoru, že ostatné udalosti na Slovensku môžu vytvoriť nebezpečný precedens a byť negatívnym príkladom aj pre snahy ostatných vlád členských štátov E.A.J. v ich snahe vstupovať do nezávislosti súdnych mocí. Veríme, že Stanovisko E.A.J. bude vypracované čo najskôr. Uvedením označených zákonov do praxe sa súdna moc na Slovensku dostane pod priamy vplyv výkonnej moci a nebude môcť efektívne plniť svoje poslanie garanta slobody, rešpektovania ľudských práv a nestrannej aplikácie právnych predpisov v záujme právneho štátu a osôb, ktoré hľadajú a očakávajú nestrannú a nezávislú justíciu.

S úctou

Dana Bystrianská
prezidentka ZSS

V Košiciach 25. februára 2011

PRESIDENT OF THE E.A.J.
Mr. Gerhard **Reissner**
First Vice-President of the I.A.J.

GENERAL SECRETARIAT
International Association of Judges
Palazzo di Giustizia, Piazza Cavour,
00193 Rome - Italy
tel. +39 06 68832213
fax. +39 06 6871195

e-mail: secretariat@iaj-uim.org

Delegate for European affairs
Mr. Giacomo **Oberto**
Deputy Secretary-General of the I.A.J.

JUDr. Dana Bystrianska
president SAJ
Štúrova 29

041 51 Košice

S l o v a k i a

tel.: +421 55 726 9 463
fax: +421 55 728 8 599
e-mail dana.bystrianska@justice.sk
zss@zdruzenie.sk
mobil +421 918 463 231